

Кашлаков Євгеній

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(науковий керівник – Р. Винничук)
(м. Полтава)*

ВІДОБРАЖЕННЯ СИМВОЛІКИ ГОЛОДОМОРУ В МУЗЕЙНИХ ЕКСПОЗИЦІЯХ

Методично правильно розпочинати цей тематичний підрозділ із визначень слів і термінів «голод», «штучний голод», «Голодомор». Вони мають спільний корінь (голод), але відрізняються за змістом і формою. Дослівно слово «голод» означає недоїдання, навіть короткотермінове, через відсутність їжі, гостру нестачу продуктів харчування. Розрізняють кількісне (тривалість фізичного голоду) і якісне голодування організму (нестача в їжі білків, жирів, вуглеводів). У сучасному світі понад 300 млн осіб потерпає від голоду, спричиненого кліматичними особливостями. Термін «штучно організований голод» з'являється у листі Г. Петровського до Й. Сталіна від 10 червня 1932 р. Голова ВУЦВК процитував кілька скарг українців: «навіщо створили штучний голод, адже у нас був врожай; навіщо насіннєвий матеріал забирали – цього не було навіть за старого режиму; чому українцям треба за тяжких умов їхати за хлібом у не хлібні краї, а не заво зять хліб сюди». Подібні запитання лунали у десятках тисяч їхніх скарг, які надходили до приймальні М. Калініна, Й. Сталіна. Це були не запитання, а звинувачення. Отже, не історики й українська діаспора запровадили термін «штучний голод», а його очевидці й жертви. Організоване і рукотворне походження голоду по стає також у листі В. Чубаря до Й. Сталіна від 10 чер в ня 1932 р., адже, за його визначенням, у селах «практикувалась система вилучення в одноосібників хліба повністю, навіть і насіннєві фонди, і майже повне вилучення усього наявного у колгоспах». Отже, штучний голод – організована державними органами влади «система вилучення» хліба. «Навіть у випадку, коли той чи інший колгосп виконав планове завдання, – наголо шу вав В. Чубар, – він отримував додаткове друге, а нерідко й третє».

Почасти хліб, виданий колгоспникам авансом на трудовні, забирали бригади до хлібозаготівлі, тому більшість колгоспів у цих районах залишилися «без хліба, без кормів для робочої худоби, без фондів для непрацевдатних, для учителів». Складається враження, що голова уряду України хотів розчулити Й. Сталіна, почути його засудження практики хлібозаготівлі, притягнення винних до відповідальності. Натомість листи В. Чубаря і Г. Петровського не сподобались Й. Сталіну, який вимагав першочергового виконання державного хлібозаготівельного плану. Отже, хлібна розверстка, яку особисто ініціював

Й. Сталін ще в січні 1928 р., не була випадковістю, збігом обставин, «запамороченням від успіхів» місцевих комуністів, а злочинною системою позбавлення українців хліба. Штучно організований голод є складовою злочину Голодомору-геноциду, поряд із депортаціями, розстрілами, вбивствами інтелігенції, русифікацією, нищенням мови, культури, традицій, Церкви та ін. Термін «Голодомор» уперше з'явився 17 серпня 1933 р. в статті «Hladomog v SSSR» у празькій газеті «Večerník Práva Lidu». Чеською мовою слово «голод» має коротку форму «hlad», відчувати голод («mít hlad»). Після ухвалення 2006 р. Закону України про визнання Голодомору геноцидом, термін «Голодомор» почали писати з великої букви. Дослівно він означає «морити голодом». Німецькі дипломати використовували тоді терміни «Hungerkatastrophe» і «Planierung der Hungersnot» («голодова катастрофа» та «спланований голод»), підкреслюючи його організоване походження. Саме штучно організований голод є функціональною ознакою Голодомору, його трагічно-сумним синонімом. За таких обставин помилковим є визначення «український Голодомор» чи «український геноцид», точніший вислів – «радянський геноцид» («soviet genocide»). Отже, голод і Голодомор – це різнопорядкові явища, хоча між ними є внутрішній зв'язок. Карта Голодомору, яка з'явилася у західній пресі в 1930-х рр., зафіксувала територію масового винищення українців штучним голодом. Вона була складена в результаті спільних зусиль інтелектуалів, іноземних дипломатів, сумлінних і порядних журналістів – Гарета Джонса, Малкольма Маггеріджа, Вільяма Стоунмена, Френка Робертса, Вільяма Чемберлена, Гаррі Ланга та інших. Їхні рапорти й опубліковані статті висвітлювали географію та демографію Голодомору в Україні. Злочин Москви набув екстериторіального статусу завдяки кардиналу Теодору Інніцеру, австрійському інженеру Александру Вінербергеру, доктору Евальду Амменде – генеральному секретарю Європейського конгресу нацменшин, секретарю створеного Т. Інніцером міжконфесійного комітету допомоги голодуючим Радянського Союзу. Книга Е. Амменде «Чи повинна голодувати Росія?», в якій були використані фото А. Вінербергера, була видана 1935 р. за підтримки Т. Інніцера. У 1980-х територія Голодомору стала об'єктом досліджень Р. Конквеста, Дж. Мейса, предметом особистих зацікавлень американських сенаторів. Голодомор в Україні перестав бути локальним явищем. Територія Голодомору не обмежувалася лише адміністративними кордонами сіл і районів семи областей УСРР за тодішнім адміністративно-територіальним устроєм, а охопила й ті території в СРСР за межами України, які були українськими етнічними землями та місцями компактного проживання українців. Штучний голод, депортації, розстріли українців, 80 % яких проживали в селах України, і питомої частини населення Донської та особливо Кубанської округ Північно-Кавказького краю РСФРР, є свідомим злочином геноциду – Голодомором, вчиненим

комуністичним тоталітарним режимом. Голодування спричинило високу смертність людей, особливо дітей до 4 років, супроводжувався морально-психологічними розладами в поведінці його жертв (трупоїдство, випадки людодїдства, вживання котів, собак тощо). Людодїдство під час Голодомору – свідчення найвищого ступеня руйнування психіки людей.

Каюн Вікторія

*кандидатка історичних наук, старша викладачка
кафедри філософії та суспільних наук
Полтавського державного медичного університету,*

Дубініна Віра

*докторка філософських наук, професорка
кафедри філософії та суспільних наук
Полтавського державного медичного університету,*

Верезомська Світлана

*кандидатка історичних наук, доцентка
кафедри філософії та суспільних наук
Полтавського державного медичного університету
(м. Полтава)*

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА СУЧАСНУ УКРАЇНСЬКУ ВИЩУ ОСВІТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Європейська інтеграція в Україні визначається як процес узгодження між Україною та Європейським Союзом (ЄС) на рівні законів, цінностей та стандартів життя. Цей курс передбачає вступ України до Європейського Союзу як його повноправний член. Євроінтеграційний курс України розпочався з проголошення незалежності у 1991 році [1]. У 1994 році Україна підписала Угоду про партнерство та співпрацю з Європейським Союзом [2], яка стала основою для налагодження співпраці між Україною та ЄС. У 2005 році Україна отримала План дій щодо членства в Європейський Союз [3], який визначив чіткі кроки, які країна має зробити для вступу до ЄС. У 2014 році Україна підписала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом [4], яка поглибила співпрацю в багатьох сферах. 28 лютого 2022 року Україна подала заявку на членство в Європейський Союз, а вже 23 червня 2022 року Європейська Рада надала Україні статус кандидата на членство в ЄС.

Шлях європейської інтеграції України зумовлює динамічні зміни в усіх сферах суспільного життя, включно з освітою.

В умовах повномасштабної війни росії проти України освітня система зазнає значних трансформацій. Водночас, курс України на євроінтеграцію залишається незмінним. Євроінтеграційні процеси спонукають Україну до впровадження європейських стандартів в освіту, що сприяє модернізації